

ISLOM OLAMI MADANIYATI POYTAXTI
بۇخارا دۆلىتىنىڭ ئىسلامىي مەدەنىيەت مەركىزى
2020

**“BUXORODA ISLOM MADANIYATINI
MODERNIZATSIYALASH VA TURIZMNI
BARQAROR RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI”**

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

24-fevral 2020 yil Buxoro

**“MODERNIZATION OF ISLAMIC
CULTURE IN BUKHARA AND PROSPECTS FOR
THE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE TOURISM”**

International Scientific and Practical Conference

February 24, 2020 Bukhara

**«МОДЕРНИЗАЦИЯ ИСЛАМСКОЙ
КУЛЬТУРЫ В БУХАРЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ
УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА»**

Международная научно – практическая конференция

24 февраля 2020 года Бухара

**“BUXORO ISLOM MADANIYATINI
MODERNIZATSIYALASH VA TURIZMNI BARQAROR
RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI”**

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
2020 yil 24-fevral, Buxoro

**“MODERNIZATION OF ISLAMIC CULTURE IN
BUKHARA AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT
OF SUSTAINABLE TOURISM”**

International Scientific and Practical Conference
February 24, 2020 Bukhara

**«МОДЕРНИЗАЦИЯ ИСЛАМСКОЙ КУЛЬТУРЫ В
БУХАРЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО
РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА»**

Международная научно – практическая конференция
24 февраля 2020 года, Бухара

“Buxoroda islom madaniyatini modernizatsiyalash va turizmni barqaror rivojlantirish istiqbollari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya maqolalar to‘plami. 2020 yil 24 fevral. -Buxoro: 2020.

Mazkur to‘plamda 2020 yil 24 fevral kuni Buxoro viloyati turizmni rivojlantirish departamenti va Buxoro davlat universiteti Turizm va mehmonxona xo‘jaligi kafedrasini bilan hamkorlikda o‘tkazilgan “Buxoroda islom madaniyatini modernizatsiyalash va turizmni barqaror rivojlantirish istiqbollari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyaning maqolalari ifodalangan.

Anjuman to‘plamidan Oliy va kasb-hunar ta‘limi, umumta‘lim maktab o‘qituvchilari, katta ilmiy xodim, mustaqil tadqiqotchi va izlanuvchilar, magistr va bakalavr talabalari, o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi o‘quvchilari foydalanishlari mumkin.

Mas’ul muharrirlar:

S.S.Ro‘ziev – Buxoro davlat universiteti, Turizm va mehmonxona xo‘jaligi kafedrasini mudiri, i.f.n.

Taqrizchilar:

B.N.Navro‘zzoda - Buxoro davlat universiteti, Servis sohasi iqtisodiyoti kafedrasini professori, i.f.d.

A.Ch.Boboev – Buxoro muhandislik-texnologiya instituti, Menejment kafedrasini dotsenti, i.f.n.

Dasturiy qo‘mita:

1. O.X.Xamidov – Buxoro davlat universiteti rektori, rais
2. D.Sh.Yavmutov – BuxDU Iqtisodiyot va turizm fakulteti dekani, a’zo
3. S.S.Ro‘ziev – BuxDU Turizm va mehmonxona xo‘jaligi kafedrasini mudiri, a’zo
4. A.J.Abdullaev – BuxDU Iqtisodiyot kafedrasini mudiri, a’zo
5. S.U.Tojjeva – BuxDU Servis sohasi iqtisodiyoti kafedrasini mudiri, a’zo
6. B.N.Navro‘zzoda – BuxDU Servis sohasi iqtisodiyoti kafedrasini professori, a’zo
7. E.A.Farmanov – BuxDU Turizm va mehmonxona xo‘jaligi kafedrasini o‘qituvchisi, a’zo
8. I.O.Davronov – BuxDU Turizm va mehmonxona xo‘jaligi kafedrasini o‘qituvchisi, a’zo

Tashkiliy qo‘mita:

1. O‘.Rashidov – BuxDU prorektori
2. O.Qahhorov – BuxDU prorektori
3. G.Zaripov – BuxDU bo‘lim boshlig‘i
5. H.Hamroyev – BuxDU Turizm va mehmonxona xo‘jaligi kafedra dotsenti i.f.n.
6. S.Davlatov – BuxDU dekan o‘rinbosari
7. B.Isomov – BuxDU o‘qituvchisi

Mazkur to‘plamga kiritilgan maqolalarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar, sanalarning to‘g‘riligiga hamda tanqidiy fikr-mulohazalarga mualliflarning shaxsan o‘zlari mas’uldir.

ёдгорлигида қурилган Қобустон Миллий музейи янги виртуал музейлар сирасига киради. Музей экспозицияси асосан тош даври ёдгорликларини ўз ичига олган. Музейнинг энг ахамиятли томони шундаки, унда тарих, археология билан боглиқ ҳар бир моддий манба инновацион технологиялар орқали намоиш этилади. Бу барча томошабинлар учун музей экспонатларининг таъсирли ва қизиқарли бўлишига олиб келади. Хусусан, музей хоналарини айланганда хоналардаги қадимги ҳайвонлардан архар, зубр ва бошқаларнинг тасвири мультимедик эффектлар орқали полда ўз аксини беради.

Экспозицияда тош давридаги одамларнинг турмуш тарзи акс эттирилган. У ерга ўрнатилган сенсор киоск ёрдамида томошабин камон отиб кўриши мумкин. Музей тарихий билимларни инновацион тарзда оширишга хизмат қилади³⁸⁵.

Кўриниб турибдики, коммуникация музей фаолиятида турли категориядаги аудитория вакиллари билан ишлаш шаклини кенгайтиришнинг муҳим усули ҳисобланади. Бу жараёнда информацион ва интерактив технологияларни қўллаш музейни маданий, сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ҳаётда фаол иштирок этишга чакиради.

Ўзбекистонда туризмни инновацион асосда ривожлантириш, сайёҳларнинг тарихий шаҳарларга бўлган қизиқишини кучайтиришда виртуал намоишлар, мультимедик дастурлардан фойдаланиш йўлга қўйиб борилмоқда. Соҳани ривожлантиришда айнан инновациялар билан боглиқ бир қанча имкониятлар амалга ошаётгани Ўзбекистонда фаолият юритаётган туристик фирмаларнинг Интернет саҳифасига³⁸⁶ тарихий шаҳарларимиз ҳақидаги маълумотларнинг киритилгани билан изоҳланади. Таъкидлаш жоизки, сайёҳлик фақат маълум бир маданий объект ёки тарихий обидалар ҳисобига ривожланиб қолмайди, балки соҳа тараққиёти инфратузилмалар, шарт-шароит ва эътиборга ҳам бевосита боглиқдир. Мамлакатимизнинг Буюк ипак йўли чорраҳасида жойлашгани улкан салоҳиятга эга эканлигимиздан далолат беради.

Ўзбекистон музейлари Ўзбекистон мустақиллигига эришганидан сўнггина ўзининг ҳақиқий фаолиятини бошлади. Ўзбек халқи тарихи, маданияти ва кадриятларига эътибор мустақил Ўзбекистоннинг давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Мустақиллик шарофати билан ўзбек халқининг асрлар давомида бутун цивилизацияси тараққиётига кўшган ҳиссаси музей экспозицияларида ўзининг аксини топди³⁸⁷.

Музейшунослик – жамиятнинг таъсир доирасидаги маърифат, таълим, тарбия ҳамда маданиятнинг умумлашган ривожланиш босқичини ўтовчи соҳасидир. Музейларни давр талабидан келиб чиққан ҳолда янада такомиллаштириш, уларнинг қиёфасини, экспозициясини халқаро стандартларга мослаштириш, фондларини бойитиш, ашёларини илмий ўрганиш, асраб-авайлаган ҳолда замонавий услубда таъмирлаб келажак авлодларга етказиш, жаҳонга намоиш этиш йўллари бир тизимга солиш муҳим масалалардан ҳисобланади³⁸⁸.

Ушбу соҳадаги олиб борилаётган илмий тадқиқотларни янада жонлантириш ва такомиллаштириб бориш ҳозирги даврнинг энг долзарб ва асосий масалалардан бирига айланмоғи лозимдир.

Адабиётлар рўйхати

1. Процесс создания экспозиции: Гобустанский музей петроглифов. – YouTube. Ddstudiotv. 31.05.2013.
2. Исмоилова Ж. Замонавий музейшунослик асослари. – Тошкент, 2016. – Б.4.
3. Ҳабибуллаев Н. Музей ва фан-таълим / Ўзбекистон музейлари истокболлари. – Тошкент, 2013. – Б.7.
4. Аудиогид [электрон ресурс]// <https://ru.wikipedia.org/wiki/Аудиогид>
5. <http://kulturologia.ru>.
6. <http://www.discoverer.uz>, <http://www.trevalstory.uz>, <http://www.asia-travel.uz>.

³⁸⁵ Процесс создания экспозиции: Гобустанский музей петроглифов. – YouTube. Ddstudiotv. 31.05.2013.

³⁸⁶ <http://www.discoverer.uz>, <http://www.trevalstory.uz>, <http://www.asia-travel.uz>.

³⁸⁷ Исмоилова Ж. Замонавий музейшунослик асослари. – Тошкент, 2016. – Б.4.

³⁸⁸ Ҳабибуллаев Н. Музей ва фан-таълим / Ўзбекистон музейлари истокболлари. – Тошкент, 2013. – Б.7.

ИСЛОМ МАДАНИЯТИДА МЕХНАТГА МУНОСАБАТНИНГ ФАЛСАФИЙ- ПЕДАГОГИК ТАҲЛИЛИ ВА УНИНГ ЗАМОНАВИЙ АҲАМИЯТИ

Мўйдинова Ш.Т.,

Тошматова Н.К.,

ФарПИ академик лицейи ўқитувчиси

Мустақилликнинг қўлга киритилиши ўзбек халқининг тарихан шаклланиб келаётган меҳнат анъаналарини сиёсий ва мафкуравий занжирлардан халос бўлиш ва юсак тараккиёт омилига айланиши учун қулай шароит яратди. Бинобарин, Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ш. Мирзиёев алоҳида таъкидлаб айтганидек, “Сизларга яхши аён, юртимиз қадим-қадимдан бунёдкорлик анъаналари билан дунёга донг таратиб келган”¹.

Халқимиз меҳнатни бош тарбиячи деб атайди. Сабаб инсон тарбиясини асосан меҳнатга бўлган муносабатларига қараб белгиланиши бежиз эмас. Меҳнат – ҳаёт демакдир. Меҳнат тарбияси эса тарбиянинг магзини, мазмунини ташкил этади. Меҳнатга ўргатмасдан туриб жамият учун баркамол шахсни тарбиялаш мумкин эмас. “Меҳнат тарбияси – тарбиянинг муҳим тури, шахсни шакллантиришнинг зарур шартларидан бири бўлган педагогик жараён. Меҳнат тарбияси шахсни ривожлантиришнинг ажралмас қисмидир. Меҳнат тарбияси кишидан ижтимоий фойдали меҳнатга ички эҳтиёж, интизом, батартиблик, ташкилотчилик, ташаббускорлик, ишчанлик, ишнинг кўзини билиш сингари сифатларни қарор топтиришга хизмат қилади”². Ўқувчилар касб-хунарга оид билимлар ва малакаларни фақат ўзлаштирибгина қолмай, балки амалий ҳаётда ўзлари ва жамият учун фойдали эканлигига ишонч хусусиятларини ҳам шакллантиришлари лозим. Педагогнинг ўзи намуна бўлиб, ўқувчиларга касб-хунар учун керакли бўлган шахсий сифатларни такомиллаштириш, гўзал одатларга ўргатмоқ ва бу одатларни севиб бажармоқ ҳолига келтириш лозим. Ўқитувчининг ўзи ўқувчиларнинг ўқув ёки ишлаб чиқариш вазифаларини уларнинг индивидуал хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тақсимлаши керак. Педагоглар ўқувчиларнинг қизиқишларини, ишда юқори кўрсаткичларига эришиш йўлидаги қийинчиликларини енгишга қаратилган хоҳишларини, мувафаккиятга қаратилган ишончлилик, қатъиятлилик сингари сифатларини таркиб топтириши керак. Қишлоқ хўжалик касб-хунар коллежлари ва академик лицейларда ўқувчилар ўртасида меҳнатга, касб-хунарга оид турли-туман тадбирларни ташкил қилиш, ҳамда уларнинг касбхунар бўйича қўлга киритган ютуқларини қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириб бориш лозим.

Динимиз инсонларни ҳалол меҳнат, касб-хунар билан турмуш кечиришга чақирган. Дангасалик, ишқмаслик, бекорчилик, нопок йўллар билан тирикчилик қилиш Исломда қаттиқ қораланган. Ўтмишда момоларимиз эрларини пул топиб келишга жўнатишиб, фақат ҳалол йўл билан, меҳнат орқали пул топишни тайинлашган ва: «Биз йўқчилик ва очликка чидаймиз, аммо дўзах оташига чидай олмаймиз», деб насиҳат қилишган.

Буюк мусулмон мутафаккир олими Ибн Сино одамнинг яшаши учун энг зарур нарса бу фойдали меҳнат жанги, деб таъкидлайди. Унинг фикрича, ота-оналар ўз болаларига ёшлигидан маълум бир касб-хунар ўргатишлари лозим. Бола касб-хунарни маълум даражада ўзлаштириб бўлгандан сўнг уни касб-хунаридан фойдаланишга, яъни ҳалол меҳнат билан мустақил ҳаёт кечиришга ўргатиш керак. Мутафаккир бу ишнинг болалар учун икки хил тарбиявий аҳамиятига эга эканлигини таъкидлайди:

1. Бола ўз касб-хунари туфайли мустақил турмуш кечириб, унинг дастлабки манфаатини кўргандан кейин, ўз хунарига янада маҳкам боғланиб, унга нисбатан муҳаббат орттиради ва уни такомиллаштиришга интилади.

2. Мустақил яшаш масъулияти зиммасига юклатилгандан кейин ўз касб-хунарига одат ҳосил қилади.

¹ Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. 2-том. - Тошкент: Ўзбекистон, 2018. – Б. 436.

² Тарбия энциклопедия. –Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти, 2010. – Б. 278.

Adizova Zarina		
Mavlonova U.Kh., Halimova M.N., Raupova Mokhinur	Ziyorat turizmini rivojlantirish	544
Tadjiyeva S.U., Sayidova Shaxzoda	O'zbekistonda franchayzing biznesni tashkil qilishning yangi shakli sifatida	546
У.Х.Қаландаров К.Х.Шодиярова	Самарқанд вилоятида туризм соҳасида талабни шакллантириш ва сотишни рағбатлантириш	548
М.А.Ҳотамов, И.Р.Туракулов, Ш.Н.Тўхтапулатов	Жисмоний маданият ва спорт машғулотида жараёнида туризмнинг ўрни	552
Хамракулова О. Д. Атавуллаев З. С.	Проблемы кредитования субъектов малого бизнеса в сфере туризма	555
Шахноза Орипов	Бухара - первый мусульманский город в Средней Азии	559
Жўраева Нафиса Олимовна	Бухоро хунармандчилиги билан боғлиқ зиёратгоҳларнинг топографик хусусиятлари	561
Ш.Ж.Юсупов	Инновацион ривожланишини таъминлаш учун кадрларни касбга тайёрлаш зарурияти	563
Farmanov E. A. Norov B. N.	The implementation ways of ticket validating machines in Bukhara public buses	566
Шербобоев М.А. Шаниязов Ш.С.	Ислом маданиятида илм ва устозга муносабат	569
Тўраева Х.Т. Зойиров Ж.Ў.	Туркистонда бағрикенгликнинг намоён бўлиши ва ҳозирги замон ислом ақидапарастлари нафрати йўналишининг сабаблари	571
Камола Тохирова	Ислом маданиятини ривожлантириш ва ёшлар камолотида замонавий ижтимоий-педагогик аҳамияти	573
Fozilova Mohinur Baxtiyor qizi	Ekologik turizmni rivojlantirishning iqtisodiyotdagi o'rni	576
Махамадалиев Лутфилло	Ислом маданияти намоёндаси Ибн Мискавайхнинг "Таҳзиб ул-ахлоқ" асарида бағрикенглик гоёси	578
Н.З.Ҳаётова	Бухоро шаҳар туризмни ривожлантиришда Лаби Ҳовуз ансамблининг аҳамияти	580
Тажибаев Комилжон Қурбанович	Ўзбекистонда туристик жозибадорликни оширишда сув ресурсларидан фойдаланиш	584
Z. T. Abdulhakimov	Establishment and use of small eco-zones in the development of recreational activities	586
Махлиё Бозорова	Ислом маданиятида ҳадисларнинг ижтимоий - педагогик аҳамияти	589
Холматова Матлуба	Мусулмон шарқи агиографик асарларнинг ислом маданияти ривождаги аҳамияти	591
Мадолимов Акмалхон	Тасаввуфий кадрлар ва унинг ислом маданияти моҳияти билан уйғунлиги	595
Балтабаев Махмуд Ташпулатович	Современные методы подготовки кадров в туристической отрасли Узбекистана	957
Болтаев Бобир	Ўзбекистон музейларида замонавий инновацияларнинг	600

Бахтиёрович	жорий қилиниши	
Мўйдинова Ш.Т. Тошматова Н.К.	Ислом маданиятида меҳнатга муносабатнинг фалсафий-педагогик таҳлили ва унинг замонавий аҳамияти	602
Ҳайдарова Зулфия Орифжоновна	Ёшларда мафкуравий иммунитетни шакллантиришда ислом маданиятининг ўрни	605
Иминова Максуда Рустамбек кизи	Сущность исламской культуры, пути ее развития и усовершенствования	607
Хўжамбердиев Ж.О.	Ислом багрикенглик дини	610
Гадоев Д.Х. Гулова А.А.	История строительства первой мечети в Бухаре	612
Ходжаева Санобар Насруллаевна	Инвестиционный значение карвансарайи бухары	615
Махамадалиев Лутфилло	Ислом маданиятида санъат ва ахлоқ уйғунлигига доир қарашларнинг эстетик таҳлили	618
Худойкулов Тўймурод Бекмуродович	Бухородаги дастлабки масжидлар ҳақида академик в.в. Бартольднинг қайдлари	620
Назираҳон Сиддиқова	Ўзбек жаҳид мутафаккири абдулла авлонийнинг ислом маданиятига асосланган табиатга муносабат ҳақидаги қарашлари таҳлили	622
Насиба Эхсонова	Ислом маданиятини белгиловчи айрим тамойиллари хусусида	625
Галиева А.И., Юлдашева М.Б.,	Старт ислама каримова - совершенствование культуры путём инновационных технологий исламского образования - база нынешних дней	626
Нематуллаев Давлатилло	Ислом маданиятида инсон баркамоллиги масалалари	629
Аҳмедов Низом Иззатович	Спорт-туризмнинг асосий турлари ва уларни самарали қўллаш имкониятлари	631
Sobirova Sojida Solijon qizi	Buxoroda ziyorat turizmini rivojlantirish imkoniyatlari	633
Файзиева С.К., Толибов Гайрат	Стандарты сервиса в ресторане: как улучшить качество обслуживания	635
Хожабоева Л.И. Йўлдошев О.А.	Агротуризм ва экотуризмни ривожлантиришнинг бугунги кундаги аҳамияти, муаммолари ва истиқболлари	638
Қ.Б.Дилмонов	Туризм соҳаси учун кадрлар тайёрлаш тизимида илгор тажрибалар ва улардан фойдаланиш йўллари	640
Хонкелдиева К.Р.	Туризм соҳасини барқарор ривожлантиришнинг устувор йўналишлари	644
Мирзаев А.Т	Пути повышения инвестиционной активности управления туристско-рекреационной деятельностью	647
Атаджанова Барно Тулкиновна	Тенденции развития агротуризма в Ферганской области	651
С.К.Бойжигитов	Тижорат амалларида ислом дини қоидаларининг ўрни	654
Тожибоева М.Т.	Гастрономик туризм ривожидида гид-таржимонлар фаолияти: таклиф ва мулоҳазалар	656
Н.К.Тошматова, Д.Т. Ашурова, Д.З. Абдужабборова	Шах масъулиятининг ислом маданияти тизимидаги моҳияти ва фалсафий-аксиологик жиҳатлари	659
Тургунова Насиба	Ўзбекистонда ёшлар туризмни ривожлантиришнинг	662